

Ἀνέτειλεν ὁ ἥλιος τῆς ἐπιούσης, καὶ αἱ συλλυπητῆριοι ἐπισκέψεις ἤρξαντο. Πλησμονὴ λαοῦ πάσης τάξεως συνέρρευσε πρὸς συνοδείαν τῆς μεταστάσης, τινῶν μὲν ὑπὸ ἀπλῆς περιεργείας κινουμένων, ἄλλων δὲ ὑπὸ τοῦ καθήκοντος ἀγομένων.—Ὁ νεκρώσιμος κώδων ἤρχισεν ἤδη νὰ σημαίνει ἀγγέλλων τὴν προσέγγισιν τῆς δώδεκάτης. Πόσαι ἐπὶ τῷ πρώτῳ ἀκούσματι τῆς πενθηραῆς ταύτης ἠγήσεως εὐαίσθητοι καρδίαι δὲν διερράγησαν; Τίνας ἡ ψυχὴ δὲν συνεκινήθη ἐπὶ τῇ θεᾷ ἢ ἐπὶ μόνῃ τῇ ἰδέᾳ ἔνθεν μὲν τῶν ἀποφρανισθέντων γονέων, καὶ τοῦ τάλαινος ἐκείνου νέου, ἔνθεν δὲ, τῆς σεμνῆς ἐκείνης παρθένου κοιμωμένης ἐν τῷ ἄνθει τῆς ἡλικίας της τὸν ὕπνον τῆς αἰωνιότητος; Οἱ ἱερεῖς συνήχθησαν, ἡ ἐκφορὰ ἐγένετο, καὶ ἡ νεκρικὴ ἀκολουθία ἐψάλλη μέχρι τοῦ κοιμητηρίου, ὅπου καὶ λόγοι ἐπιτύμβιοι ἐξεφωνήθησαν. Ὁ ἐραστής της ἡρεμίας καὶ ἀτάραχος ποτίζων μόνον τὴν γῆν διὰ τῶν δακρύων του, ὡς ἐὰν ἤθελε δι' αὐτῶν ν' ἀποπλύνῃ τὸ μέγα ἀμάρτημα, ὅπερ ἐμελέτα, μόνος καὶ ἀσκεπῆς ἠκολούθει τὸ φέρετρον. Τέλος ἐφθασαν εἰς τὸν τάφον παρὰ τῷ ὁποίῳ ἔχαιεν ἕτερος λάκκος κατὰ διαταγὴν τοῦ νέου ὀρυχθεῖς, ὅστις ἐκβαλὼν πιστόλιον ἐξεκένωσεν αὐτὸ καὶ ἐαυτοῦ λέγων, καὶ ὥσει ἀποτεινόμενος εἰς τὴν μεταστᾶσαν ἂν ἄνωτέρα χεὶρ ἠθέλησε ν' ἀποκόψῃ τὸ νῆμα τῆς ζωῆς σου, καὶ οὕτω νὰ παρεμποδίσῃ τὴν σύζευξίν μας ἐν τῷ φθαρτῷ τούτῳ κόσμῳ, κρῦα πλᾶξ ἃς σκεπάσῃ ἀμφοτέρων τὰ πτώματα καὶ ἃςπραγματοποιηθῶσιν οἱ διακαεῖς πόθοι μας ἐν σκηναῖς δικαίων.»

* * *

ΠΕΡΙΠΡΩΣΙΣ ΕΝ ΙΣΠΑΝΙΑΙ

(Ὁρα φυλλ. Θ.')

Δὲν διστάζομεν νὰ εἰπώμεν ὅτι τὸ βιβλίον τοῦ Κ.οῦ De Amicis εἶναι ἐκ τῶν πνευματωδεστέρων καὶ χαριστέρων πόνημάτων τῶν ἐν Ἰταλίᾳ ἀπὸ τινος χρόνου δημοσιευθέντων. Ἴσως οἱ αὐστηροὶ καθαρισταὶ θὰ διέστρεφον ἐνίστε τὸ πρόσωπον ἐπὶ τῇ ἀναγνώσει τοῦ βιβλίου τούτου, καθὼς μὴ ἀρκοῦντως διὰ τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ στήστρου ἐκπιτυρισθέντος, καὶ τῇδε κάκεισε ὀζοντος ξενισμοῦ. Πλὴν καὶ αἱ γλώσσαι γεννῶνται, ἀνδρεύονται, γηράσκουσι καὶ ἀποθνήσκουσι, παρακολουθοῦσι δὲ κατὰ πάντα τὴν τύχην τῶν ἐθνῶν, ὧν εἰσι τὸ κυριώτερον χαρακτηριστικόν, διότι δι' αὐτῶν διατυπῶνται καὶ ἐξωτερικεῖνται οἱ ἐν τῷ νῷ ἀναβλύζοντες διαλογισμοὶ καὶ τὰ ἐν τῇ καρδίᾳ κοχλάζοντα πάθη. Ἀπλὰι, ἀκατέργαστοι, ἀγριαὶ κατ' ἀρχάς, ἐντεῦθεν δ' ἀτελεῖς, καθ' ὅσον ἀρκοῦσιν εἰς τὰς ἀνάγκας τοῦ βίου, ποικίλλονται, τορνεύονται, ἀπαλύνονται ὀλίγον κατ' ὀλίγον μέχρις οὗ καὶ τελειοποιῶνται, ἐφ' ὅσον αἱ πνευματικαὶ δυνάμεις ἀναπτύσσονται, τὰ περικλείοντα τοὺς λαοὺς ὅρια ἐπεκτείνονται, αἱ σχέσεις πολλαπλασιάζονται, καὶ ὡς ἐκ τούτου ἡ ἀνάγκη νέων ὀνομασιῶν, νέων ὄρων, νέων τρόπων συναλλαγῆς γίνεται ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἐπαισθητὴ ἐν τῇ κοινωνίᾳ· ἐπὶ τέλους δὲ καμφοθεῖσκι καὶ ἀρμοσθεῖσαι πρὸς ἀπάσας τὰς λεπτότητας τῆς διανοίας καὶ τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ θέματος, μεστὰι καλλωνῆς καὶ χάριτος, καὶ ἀναβιβασθεῖσαι εἰς τὸν κατὰ τὴν φύσιν ἐκάστης ὕψιστον βαθμὸν τῆς τελειότητος, παρακμάζουσι καὶ ἀπογηράσκουσι, καὶ ὡς ὁ ἄνθρωπος, ὁ τὴν ἐσχατιὰν τοῦ γήρατος διερχόμενος, καθίσταται ἰδιότροπος, μεμφίμοιρος, ἀπαιτητικὸς, οὕτω καὶ ἐκείναι ἀπυκνήττουσι πᾶν τι καὶ ἐπ'

ὀλίγον ἐξερχόμενον τοῦ καθιερωθέντος συστήματος, ἀποστρέφονται πάντα νεωτερισμὸν, ὀργίζονται κατὰ παντὸς τοῦ μῆματος· πλὴν μὴ δυνάμεναι ν' ἀντίσχωσιν εἰς τὴν ὁρμὴν τῆς ἀνάγκης, ἀποκάμνουσι τέλος καὶ ἀποθνήσκουσιν, ἢ ἀναγεννῶνται ἐν νέῳ βαπτίσματι. Ἡ σανκριτικὴ, φερ' εἰπεῖν, ἡ ἐβραϊκὴ, ἡ λατινικὴ καὶ ἄλλαι πολλαὶ ἀπέθανον· καὶ ἡ ἑλληνικὴ ἐπίσης ἀπέθανε, διότι ἡ νῦν ζῶσα δὲν εἶναι ἡ ἀρτιγέννητον τέκνον αὐτῆς, βιώσιμον μὲν, ἀλλ' ὀπωπὴν ποτε ἀτελεῖς, καὶ μὴ δυνηθησόμενον πώποτε νὰ ὁμοιάσῃ καθ' ἅπαντα τὴν ἑαυτοῦ μητέρα.

Μεταξὺ τῶν νεωτέρων τῆς μεσημβρινῆς Εὐρώπης γλωσσῶν ἡ ἰταλικὴ εἶναι ἡ τελευταία ἀνδειχθεῖσα ὡς τοιαύτη, προηγηθεῖσάν αὐτῆς τῶν τοῦ oil καὶ τοῦ oc καὶ τῆς ἐν Ἰσπανίᾳ τοῦ si καὶ αὐτῆς. Πρὸ πολλοῦ ἐν Ῥώμῃ ὁ ὄχλος μετεχειρίζετο βαρβαρισμοὺς καὶ σολοικισμοὺς ἕνεκα τῆς τῶν ξένων εἰσορῆς, ὅταν αἱ κατὰ τὴν πέμπτην ἑκατονταετηρίδα ἀρξάμεναι εἰσβολαὶ τῶν γερμανικῶν λαῶν παρέσχον ἀφορμὴν εἰς τὸν ἀπανταχοῦ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ κράτους ὄχλον, ἵνα ἀρ' ἐνὸς μὲν ἐμπολιτεῖσθαι πλείστας ξένας λέξεις, ἀρ' ἐτέρου δὲ παραμορφώσθαι τὰς τῆς ἰδίας διαλέκτου. Ἐκ τούτου προέκυψε τὸ κράμα ἐκεῖνο, ὅπερ ἐκ τοῦ volgo (ὄχλος) ἐκλήθη lingua volgare (χυδαῖκή, κακομιλουμένη), ἣτις πρῶτον μὲν ἐλαττοῦτο μόνον ὑπὸ τοῦ λαοῦ, τηρουμένης τῆς λατινικῆς παρὰ τοῖς λογίοις, ἐν τοῖς συγγράμμασι καὶ τοῖς δημοσίοις ἐγγράφοις, ὅταν ἐπὶ τέλους διαχωρισθείσης ταύτης ἀπὸ τῆς ἄλλης ἐπὶ τοσοῦτον ὥστε νὰ καταστῇ ἀκατάληπτος εἰς τὸν ὄχλον, ἐγένετο χρῆσις τῆς νέας καὶ εἰς τὰ δημόσια ἔγγραφα περὶ τὴν δωδεκάτην ἑκατονταετηρίδα. Οἱ ποιηταὶ πρῶτοι ἐχρᾶσθησαν αὐτῇ ὅπως εὐαρεστήσωσι τὸ ὠραῖον φῦλον, ὅπερ δὲν ἐννόει πλέον τὴν παλαιάν, τὴν δὲ νέαν ἐκόσμει διὰ τῶν χαρίτων του, καὶ ἐξωογόνει διὰ τοῦ αἰσθηματός του.

ΖΑΚ. ΑΝΘ. ΕΤΟΣ Β'.

Ἦκμασεν αὕτη ἐν τῷ τότε βασιλείῳ τῆς Νεαπόλεως, τῷ λεγομένῳ Ducato di Benevento, ἐν ᾧ εἶχε διατηρηθῆ πολιτισμὸς τις ὑπὸ τῶν Γραικῶν καὶ τῶν Σαρακηνῶν εἰσαχθεῖς, κυρίως δὲ ἐν Σικελίᾳ ἐπὶ Οὐγγέλλμου τοῦ Α'. ὅπου οἱ Ἀραβες εἶχον ἀποκτήσει μεγίστην παρὰ τῇ αὐτῇ τοῦ Πανόρμου ἐπιρροήν, ἐκράτουν τοῦ ἐμπορίου καὶ μετήρχοντο ὅλας τὰς τέχνας, διὸ καὶ ἡ γλῶσσα ἐκαλεῖτο Σικελιανὴ διάλεκτος. Ἀκολουθῶς νέαν ἔλαθεν ὠθησιν ἐπὶ τοῦ βασιλείως Φριδερίκου τοῦ Β'. ὅστις, καίτοι ξένος καὶ πολέμιος τῆς ἰταλικῆς ἀνεξαρτησίας, ἠρέσκετο ὁμῶς εἰς τὴν ἐν τῇ νέᾳ ταύτῃ διαλέκτῳ ποιήσιν, δοὺς οὕτω τὸ παράδειγμα εἰς τὸν γραμματέα αὐτοῦ Pier delle Vigne, εἰς αὐτοὺς τοὺς υἱοὺς του καὶ εἰς ἅπαντας τοὺς αὐλικοὺς καὶ ὅσους συνέγραφον

Versi d' amore e prose di romanzi

Dante Purg. XXVI-115

καθὸ ἀπομιμούμενος τοὺς trovatori provenzali, οὕτω καλουμένους ἐκ τοῦ ρήματος trovare, εὕρισκω, κατελθόντας εἰς Ἰταλίαν περὶ τὸν δωδέκατον αἰῶνα, καὶ οἵτινες περιερχόμενοι τὰς αὐλὰς τῶν βαρόνων καὶ τὰ τῶν βασιλείων μέγαρον ἐψάλλον, ἐνίοτε δὲ καὶ αὐτοσχεδίως, ἐρωτικὰ ἄσματα, ἢ ἐξύμνου ἱπποτικὰ ἀνδραγαθήματα.

Καίτοι δὲ ἐν Σικελίᾳ διεκρίνετο ἡδη αὐλικὴ τις διάλεκτος λεγομένη lingua cortigiana, δὲν εἶχεν ὁμῶς εἰσέτι ἀνυψωθῆ ἡ νέα γλῶσσα εἰς ἐθνικὴν περιωπὴν. Πλὴν τῆς νέας ποιήσεως καὶ τῆς νέας πεζογραφίας διαδοθείσων ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἀπανταχοῦ τῆς Ἰταλίας, ἔφθασε τελευταῖον ἡ γλῶσσα αὕτη καλεῖς Τοσκάνην μεσοῦντος τοῦ Π'. αἰῶνος, ὅπου, καὶ μάλιστα ἐν Φλωρεντίᾳ, ἀνεπτύχθη, ἐπαγιώθη, ἀπέκτησεν ἐκείνην τὴν γλαφυρότητα καὶ χάριν, ἐκείνην τὴν ἐνάργειαν καὶ εὐκρίνειαν, ἐκείνην τὴν γοργότητα καὶ ῥώμην, τὴν τελειότητα, ἐν λόγῳ, ἐκείνην, δι' ἧς κατέστη ἡ πλουσιωτέρα, ἡ ἁρμονικωτέρα καὶ ἡ σεμνοπρεπεστέρα συνάμα τῶν νε-

ωτέρων τῆς μεσημβρινῆς Εὐρώπης γλωσσῶν. Ὁ μέγιστος τῶν τῆς Ἰταλίας ἀοιδῶν, διὰ τῆς ἰσχύος τοῦ πνεύματός του συνέλεξεν εἰς ἓν τὰ εἰσέτι διεσπαρμένα μέλη αὐτῆς, καὶ ἐδημιούργησε τὸ μεγαλοπρεπὲς ἐκεῖνο μνημεῖον τοῦ παντός ἐνασχέσας οὕτω τὴν μεγαλητέραν ἐπιρροὴν ἐπὶ τῶν συγχρόνων αὐτῷ ποιητῶν. Ὁ μελίρρυτος τῆς Λαύρας ἐραστῆς καθωράισε τὴν γλῶσσαν ταύτην διὰ πλείστων καλλονῶν, διὰ τῆς εὐκαμψίας καὶ τῆς κανονικότητος εἰς ἧς τὴν ὑπέβαλε, κατέστησεν αὐτὴν ἀρμοδίαν ἵνα ἐκφράσῃ τὰ πάντα, τέλος ὑπῆρξεν ὁ δημιουργὸς τῆς νέας λυρικῆς ποιήσεως, ὁ διὰ τῆς ἀγνίσεως τοῦ αἰσθήματος θεοποιήσας τὸν ἔρωτα, ὃν

... in Grecia nudo e nudo in Roma

D' un velo candidissimo adornando
Rendeva in grembo a Venere celeste.

Ugo Foscolo—Sepolcri.

Ὁ δὲ τρίτος τῆς δαιμονίου ταύτης τριανδρίας, ὁ ἐπιστήθιος καὶ ἰσόβιος τοῦ Πετράρχου φίλος, ἐπλούτισεν, ἐποικίλωσε καὶ ἐλάμπρυνε τὸν πεζὸν λόγον διὰ νέων λέξεων καὶ φράσεων, καὶ διὰ τῆς *Δεκαήμερου*, ὑπὸ τὴν φιλολογικὴν μόνον ἔποψιν θεωρουμένης ἐνεκαίνισε νέον εἶδος συγγραφῆς, τὸ τοῦ διηγήματος, ἐν ᾧ πρῶτος διέπρεψεν ὡς ἐκ τῆς ἀφελείας, τῆς κομψότητος, καὶ τῆς κανονικότητος τοῦ λεκτικοῦ καὶ τοῦ ὅφους.

Πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι συγγραφεῖς προσήνεγκον τῇ νέᾳ γλώσσῃ καταστάσῃ ἤδη ἰταλικῇ τὸν φόρον τῆς ἑαυτῶν ἱκανότητος καὶ ἐπιμελείας, ἀλλ' ἡ φύσις εἶχεν ἀπαυδῆσαι μετὰ τὸν τοκετὸν τῶν τριῶν ἐκείνων ἀνδρῶν, καὶ εἶχεν ἀνάγκην ἀναπαύσεως· διὸ κατὰ τὸν ΙΕ'. αἰῶνα, ἃν καὶ ἡ ἰταλικὴ φιλολογία εἶχε διατηρήσει πᾶσαν αὐτῆς τὴν λαμπρότητα, τὰ πνεύματα ὅμως, καθὼς μὴ ἔχοντα ἰδίαν ἐφευρετικὴν δύναμιν, ἐπεδόθησαν εἰς τὴν ἀπομίμησιν τῶν ἀρχαίων προτύπων, ἀφέντα οὕτω τὴν μητρικὴν αὐτῶν γλῶσσαν ὡς παρακαταθήκην εἰς τὸν λαόν, ὅστις

δὲν ἠδύνατο ἢ ὀλίγον κατ' ὀλίγον νὰ τὴν διαφθείρῃ. Κατὰ τὴν διάρκειαν λοιπὸν ὁλοκλήρου σχεδὸν τῆς ΙΕ'. ἑκατονταετηρίδος, ἡ κυρία τῶν λογίων ἐνασχόλησις ὑπῆρξεν ἡ τῶν ἀποβιωσάντων γλωσσῶν μελέτη, ἣν ὑπέθαλψαν οἱ τῆς Ἰταλίας ἡγεμόνες διὰ τῆς ὑπ' αὐτῶν ἐπιδαφιλευθείσης εἰς τὰ γράμματα προστασίας, ἣτις ἦν μὲν πραγματικὴ, ἀλλὰ, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, προϋτίθετο καὶ τὸν σκοπὸν νὰ καταστείλῃ τὴν πρόδον τῆς νέας γλώσσης, καθὼς ἀπαυγάσματος τοῦ λαοῦ καὶ συμβόλου τῆς ὑπὸ τοῦ Δάντου καθιερωθείσης ἐθνικῆς σχολῆς, τῆς περὶ τῶν πατρίων ἀσχολουμένης. Τοῦτο δὲ μὴ δυνάμενοι νὰ πράξωσιν οἱ ἡγεμόνες ἀναφανδόν, ἐπεεράθησαν νὰ ἐπιτύχωσι διὰ τῆς ἐνθαρρύνσεως τῆς περὶ τοὺς ἀρχαίους μελέτης, θραβεύοντες τοὺς εἰς τὰ τοιαῦτα ἀσχολουμένους διὰ σπανίας ἐνίοτε ἐλευθεριότητος καὶ γενναιοδωρίας.

Κατὰ καλὴν ὁμῶς τύχην Λαυρέντιος ὁ τῶν Μεδίκων, ὁ καὶ δικαίως Μεγαλοπρεπὴς καλούμενος, ὁ ἐξοχος, νουνεχῆς καὶ πεπαιδευμένος ἄρχων τῆς φλωρεντινῆς πολιτείας, μάλιστα τῆς Ἰταλίας ἀπάσης, ἀπὸ νεότητος αὐτοῦ εἰς τὴν ἰταλικὴν ποίησιν ἐπιδοθεὶς, καὶ ἐν ταύτῃ εὐδοκίμησας, ἃν καὶ μεταχειρισθεὶς τραχεῖαν μᾶλλον τὴν γλῶσσαν, κατέστησε τὸ μέγαρον αὐτοῦ τὴν ἐστίαν τῆς ἰταλικῆς φιλολογίας, τῆς φιλοσοφίας, τῶν τεχνῶν, αἵτινες τοσοῦτον ἐλάμπρυναν τὴν Ἰταλίαν κατὰ τὸν ΙΣΤ'. αἰῶνα, οὗ μικρὸν μὲν προηγῆθη ὁ Πολιτιανὸς, ὁ ἀρχηγέτης οὗτος τῆς ἐπικῆς ποιήσεως, ἀλλὰ καθ' ὃν ἐξέλαμψαν ὁ Ἀρίστος καὶ ὁ Τάσσος. Καὶ ἂν μὲν τὸ μέγα τοῦ πρώτου ἔργον δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀπολύτως ἐπικὸν ποίημα, εἶναι ὅμως θεβαίως ἡ ἀνωτέρα τελειοποίησις τῆς ρωμαντικῆς ἐποποιίας, ὡς εἶναι ἡ πλουσιωτέρα ἀποθήκη τῶν καλλονῶν, τῶν ἐπιχαρτῶν ῥήσεων, τῆς καλλιπεείας, αἵτινες ἐπὶ τρεῖς ἑκατονταετηρίδας καθωράισαν τὴν ἰταλικὴν γλῶσσαν,—ἐνῶ τὸ τοῦ δευτέρου εἶναι

μέγιστον καὶ μεγαλοπρεπὲς μνημεῖον ἀληθοῦς ἐπικῆς ποιήσεως, ὅπερ κατὰ τῆς τὸν συγγραφεὰ εἰς τὴν χορείαν τῶν μεγαλότερων ποιητῶν τοῦ κόσμου.

Ἡ γλῶσσα εἶχε καταρτισθῇ ἀπὸ τοῦ 16'. αἰῶνος, καὶ διὰ τῆς ἰσχύος τοῦ πνεύματος τηλικούτων ἀνδρῶν τελειοποιήθῃ ἡ στιχουργία εἶχε ῥυθμισθῇ ἀμετατρέπτως, καὶ ἡ ἐν γένει ἰταλικὴ γραμματολογία περιεβάλλετο δόξαν ἀγήρατον διὰ τοῦ τηλαυγεστάτου φωτὸς διαλάμπουσα· ἀλλὰ ἐκ τοῦ ὑψίστου τούτου βαθμοῦ τῆς καλλιπειίας, τῆς γλαφυρότητος καὶ τῆς γοητείας, κατὰ φυσικὸν λόγον ἐπῆλθε μακρὸς χρόνος ἀπειροκαλίας, ὡς ἐκ τῶν ἐν τῇ ἐποχῇ ἐκείνῃ καταμαστισασῶν τὴν Ἰταλίαν συμφορῶν, καὶ τῆς χαννώσεως, ἣτις προέκυψεν ἐκ τῆς καταπίεσεως τῆς διαδεξαμένης τὴν δεινότητα καὶ τὸ καταστρεπτικὸν τῶν ἐπὶ πεντήκοντα ἔτη διαρκεσάντων πολέμων. Ἀνέμνευστοι καὶ ψυχροὶ συγγραφεῖς ἐπειρῶντο διὰ τῆς ὑπερβολῆς καὶ τοῦ παραδόξου τῆς φράσεως, διὰ τῆς τερθρείας καὶ τῶν λογοπαϊγνίων νὰ καλύψωσι τὸ ἄγονον τῆς διανοίας των, μέχρις οὗ, μετὰ παρέλευσιν μιᾶς καὶ ἡμισείας σχεδὸν ἑκατονταετηρίδος, οἱ αὐλοικοὶ ποιηταὶ τῆς Πάρμας καὶ τῆς Βιέννης, ὁ Φρουγόνης καὶ ὁ Μεταστάσιος, ὁ μὲν διὰ τῶν πολυειδῶν ἁσμάτων του, ὁ δὲ διὰ τῶν ἐρωτοπνεύστων καὶ ἡδυπαθῶν μελοδραμάτων αὐτοῦ ἡδυνήθησαν ν' ἀνορθώσωσι τὴν τοῦ 13' αἰῶνος ἰταλικὴν φιλολογίαν, ἐπαυξηθεῖσαν ὡς ἐκ τῆς ἀναπτύξεως τῆς δραματικῆς τέχνης καὶ τῆς τε καὶ τραγικῆς. Πρὸς τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο τὰ μάλα συνέτειναν αἱ ἐν τῷ ρηθέντι χρονικῷ διαστήματι ἰδρυθεῖσαι ἀκαδημαῖαι ὡς ἡ τῶν Ἀρκάδων καὶ ἡ πρὸ αὐτῆς Accademia della Crusca, ἣτις συνέταξε τὸ λεξικὸν τῆς ἰταλικῆς γλώσσης ἐν ᾧ ἐναπεσταμίευσεν ἅπαντας τοὺς θησαυροὺς αὐτῆς, καὶ ὅπερ δύναται νὰ θεωρηθῇ τὸ πρῶτον βῆμα πρὸς τὴν

ἰταλικὴν ἐνότητα, εἰς ἣν ἠτένιζον πάντοτε οἱ τῆς χειρσονήσου ἐγκάτοικοι, καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν σιδηροκιγκλιδωτῶν θυριδίων τῆς εἰρκτῆς ἢ ἐκ τοῦ αἵματοφόρου ἰκρίωματος τῆς λαιμητόμου.

Πλείστοι εἰσὶν οἱ συγγραφεῖς ποιηταὶ τε καὶ πεζοὶ οἱ συγγράψαντες περὶ τὰ τέλη τοῦ 16' αἰῶνος καὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 16' ἐν οἷς κυρίως διαπρέπουσιν ὁ Παρίνης, ὁ Μόντης, ὁ Φώσκολος, ὁ Ἀλφιέρης, ὁ Νικολίνης, ὁ Βόττος, ὁ Κολλαέττας καὶ ἄλλοι πολλοὶ οὓς βεβαίως παραλείπομεν, διότι δὲν ἐπιχειροῦμεν ἐνταῦθα τὴν ἱστορίαν τῆς ἰταλικῆς φιλολογίας. Πρὸ πολλοῦ ὁμως ἡ καθαρότης τῆς γλώσσης εἶχεν ἐν γένει παραμεληθῇ, καὶ μάτην οἱ καθарισταὶ διεμαρτύροντο κατὰ τῶν ἀλλοκότων ἰδιωτισμῶν, μεταφορῶν καὶ συντάξεων, ὧν ἐγένετο χρῆσις. Πρὸς τούτοις ὑπῆρχε καὶ οὐχὶ μικροῦ λόγου ἀμφισβήτησις μετὰ τῶν δύο τούτων γνωμῶν, τῆς μὲν τῶν φρονούντων ὅτι ὤφειλε νὰ ᾔκοινῶς ἐν χρήσει ἡ φλωρεντινὴ διάλεκτος, καθὼ πλουσιωτάτῃ τῆς δὲ τῶν σκεπτομένων ὅτι ἡ δύνατο ἀδιακρίτως νὰ χρησιμοποιοθῇ οἰαδήποτε λέξις ἢ ρῆσις ἀνεξαρτήτως τῆς καταγωγῆς αὐτῶν, ἥρκει μόνον νὰ ὦσι τοῖς πᾶσι καταληπταί. τοῦθ' ὅπερ, ἐνούμενον μετὰ τῆς πολιτικῆς διαιρέσεως ἐν ἣ ἐτῆρει τὴν Ἰταλίαν ἡ πανοῦργος καταδυναστεία τῶν ἡγεμονίσκων αὐτῆς, ἤγειρε μέγιστον ἐμπόδιον ἐναντι τῆς καθόλου γενικεύσεως μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς γλώσσης καθ' ὅλην τὴν χερσονήσον. Ἐν τούτοις τὰ γαλλικὰ δόγματα καὶ ὅπλα εἶχον εἰσβάλει εἰς Ἰταλίαν ὡς ἐκ τούτου δὲ ἡ γλῶσσα ὑπέστη καὶ ἄλλας τοιαύτας μεταβολὰς καὶ χαλαρότητας ἐπὶ τὸ γαλλικώτερον, τοσαῦται δὲ λέξεις καὶ φράσεις γαλλικαὶ εἰσῆχθησαν ὥστε πολλὰ ἔγγραφα ἀπέβαινον ἀκατάληπτα ὑφισταμένων ἤδη ἀνεξαλείπτων τῶν ἰχνῶν τῆς ξένης ταύτης ἐπιρροῆς. Πλὴν ἐν τῷ μέσῳ τῶν δυσχερειῶν τούτων ἡ

καρτερικῶς ἐν τοῖς μαρτυρίοις στομουμένη κατὰ τῆς δεσποτείας ἀντίδρασις ἐτήρει ἐνότητά τινα ἐν τῇ γλώσσῃ, ὅπως διακοινωνῶνται ἀπὸ τῶν Ἀλπεων μέχοι τῆς Αἴτνης τὰ σχέδια καὶ οἱ σκοποὶ, αἱ ἐλπίδες καὶ οἱ φόβοι, τὰ ἔργα καὶ οἱ κίνδυνοι τῶν ἐνεργούντων τὴν ἐθνικὴν παλιγγενεσίαν.

Αὗται ὑπῆρξαν αἱ περιπέτειαι τῆς ἰταλικῆς γλώσσης, ἃς δὲν ἐνομίσαμεν ἄσκοπον νὰ διέλθωμεν ἐπιτροχάδην, ἐνασχολούμενοι περὶ πονήματος συγγραφέντος εἰς τὴν ὁποίαν δυνάμεθα νὰ καλέσωμεν νεοῖταλικὴν γλώσσαν. Νῦν δὲ τοῦ μεγάλου τῆς ἐνότητος ἔργου ἐπιτελεσθέντος, ἔπεται ὅτι καὶ ἡ γλώσσα, ἀναθαπτιζομένη ἐν τῇ κυλυμβήθρᾳ τῆς ἐθνικότητος καὶ πλουτιζομένη δι' ὅλων ἐκείνων τῶν στοιχείων, ἅτινα ὡς ἐκ τῆς νέας τοῦ τόπου συστάσεως, τῶν νέων σχέσεων, τῶν νέων ἐφευρημάτων, τῆς ἐν γένει κοινωνικῆς ἀναπτύξεως, ἀποβαίνουσιν ἀναγκαῖα, θέλει ἀναλάβει τὴν ἐθνικὴν αὐτῆς μορφήν, καὶ καταστή ἡ κοινὴ τῶν ἐγκατοίκων διάλεκτος, ὁ σύνδεσμος καὶ τὸ σύμβολον συνάμα τῆς ἰταλικῆς ἀποκαταστάσεως. Δὲν ἀποκρύπτομεν ὅτι ἡ νῦν κατὰστασις αὐτῆς ἔχει καὶ τι τὸ ἐπικίνδυνον, καθ' ὅσον εὐκόλως δύναται νὰ παρεισφρήσῃ ἐν αὐτῇ ἔξενισμοί, εἴτε ἐξ ἀμελείας ἕνεκα τῆς ἔξεως τῆς ἀποκτωμένης ἐκ τῆς συνεχοῦς ἐπαναλήψεως λέξεων ἢ ῥήσεων τινῶν, εἴτε ἐκ προθέσεως, προερχομένης ἐκ τῆς ἐπιδείξεως, ἣν εὐαρεστούμεθα καὶ πῶς ποιούμενοι περὶ τὴν γνώσιν ἑτέρων γλωσσῶν· εἴτε καὶ τινος κομφοεπείας καὶ συρμοεπείας εἰς ἃς ἐνίοτε ἐνασμενίζομεθα. Πιστεύομεν ὁμως ὅτι θέλει ὑπερσχύσει πάντοτε καὶ ὡς πρὸς τὴν γλώσσαν τὸ ἐθνικὸν αἴσθημα, καὶ ὡς ἐκ τούτου ἀποβληθῇ πᾶν ὅ,τι δύναται νὰ τὴν κιβδηλεύσῃ.

Εἰς τὴν ἀναθαπτισθεῖσαν λοιπὸν ταύτην γλώσσαν συνέγραψεν, ὡς εἶκός, καὶ ὁ κ. De Amicis τὴν ἐν Ἰσπανίᾳ περιήγησιν αὐτοῦ, ἥτις ὡς ἐκ τούτου

ὄζει κάπως νεωτερισμοῦ, ἀν καὶ ἡ χάρις καὶ τὸ πνευματώδες τῆς ἐκθέσεως καλύπτουσι τὰ ἐνιαχοῦ ἀπαντῶμενα ἐλαττώματα.

(Ἔπεται τὸ τέλος)

Κ. Μ.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΘΕΙΚΗ ΛΟΓΓΗ.

ΟΙ ΦΟΡΟΙ.

Ἡμέραν τινὰ ἐξερχόμενος τῆς οἰκίας μου ἀφῆκα ἀπροσέκτως τὴν θύραν ἀνεωγμένην, ὅτε δὲ ἐπανῆλθον, εὗρον, ἥ, ἵνα ὀμιλήσω ἀκριβέστερον, δὲν εὗρον πλέον σχεδὸν τίποτε. Κλέπται τῆς λησμοσύνης μου ἐπωφελήθentes μοι ἀφῆρσαν πάντα τὰ πολυτιμα σκεύη καὶ ἄλλα διάφορα ἀντικείμενα ἀξίας· εὐτυχῆς δὲ λογίζομαι, ὅτι ἐσεβάσθησαν τὰ ἐπιπλά μου. Χωρὶς νὰ ἀπολέσω καιρὸν, ἔδραμον ἀμέσως—καὶ τὴν φορὰν ταύτην ἔθεσα εἰς κίνησιν ὅλα τὰ κλειθρα κλειών οὕτω τὸν κλωβόν, ἀφοῦ ἐφυγαδεύθησαν τὰ πτηνὰ—ἔδραμον, λέγω, εἰς τὸ γραφεῖόν τῆς ἀστυνομίας, ἔδωκα τὴν μήνυσίν μου, ὁ ὑπάλληλος μοι ἀπηύθυνε πολλὰς καὶ ποικίλας ἐρωτήσεις, ἔλαβεν ἀκριβεῖς καὶ σχετικὰς πληροφορίες καὶ ἀκολούθως με ἀπέλυσε.

Μετὰ τινὰς ἡμέρας οἱ κλέπται εὐρίσκοντο εἰς τὰς φυλακάς καὶ τὰ κλαπέντα εἶδη εἶχον σχεδὸν πάντα ἀνευρεθῆ· ἐν ὀλίγοις, ἐπανέκτησα πᾶν ὅ,τι μοι ἐκλάπη καὶ οἱ ἔνοχοι ἐδικάσθησαν εἰς ἕξαστὴ εἰρκτὴν.

Ἐπιστρέφων ἀπὸ τὸ δικαστήριον, ὅπου εἶχε συζητηθῇ ἡ ὑπόθεσις, ἐσκεπτόμην κατ' ἐμαυτόν: Πόσου, ἔλεγον, ἀνθρώπους ἔθεσα εἰς κίνησιν ἐγώ, ταπεινὸς καὶ ἄσημος πολίτης, διὰ μικράν τινα κλοπὴν, ἥτις μοι συνέβη; Τίς οἶδε, πόσοι φρουροὶ καὶ φύλακες, πόσοι ἀστυνομικοὶ καὶ ἄλλαι ὑπάλλητοι